
ETNOLINGWISTYKA

PROBLEMY JĘZYKA I KULTURY

33

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Wydział Humanistyczny

Komisja etnolingwistyczna
przy międzynarodowym Komitecie Słowistów

sekcja etnolingwistyczna Komitetu Językoznawstwa PAN

Redaktor honorowy
Jerzy Bartmiński

Redaktor naczelny
Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska

Zastępca redaktora naczelnego
Adam Głaz

Sekretarz
Marta Nowosad-Bakalarczyk

Kolegium redakcyjne
Irina Lappo, Alla Kozhinowa, Roman Lewicki, Svitlana Martinek, Anna Pajdzińska,
Joanna Szadura, James William Underhill, Irena Vaňková, Sebastian Wasjuta,
Aneta Wysocka, Jörg Zinken

Rada naukowa
Jan Adamowski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin)
Dejan Ajdačić (Kijowski Uniwersytet Narodowy)
Elena Berezovič (Uralski Uniwersytet Federalny, Ekaterinburg)
Wojciech Chlebda (Uniwersytet Opolski)
Feliks Czyżewski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin)
Alozas Gudavičius (Uniwersytet Szawelski)
Aleksej Judin (Uniwersytet w Gent)
Jacek Michael Mikoś (Uniwersytet Wisconsin, Milwaukee)
Svetlana Tolstaja (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa)
Zuzana Profantová (Słowacka Akademia Nauk, Bratysława)
Hanna Popowska-Taborska (Polska Akademia Nauk, Warszawa)
Anna Wierzbicka (Australijski Uniwersytet Narodowy, Canberra)
Krzysztof Wrocławski (Polska Akademia Nauk, Warszawa)

ETNOLINGWISTYKA

PROBLEMY JĘZYKA I KULTURY

33

Lublin 2021

Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Zespół recenzentów

MACIEJ ABRAMOWICZ (Uniwersytet Warszawski), JAN ADAMOWSKI (UMCS, Lublin),
JERZY BAŃCZEROWSKI (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań), ELENA BEREZOVIĆ (Uralski
Uniwersytet Federalny, Ekaterinburg), EWA BIAŁEK (UMCS, Lublin), DOROTA BRZOZOWSKA
(Uniwersytet Opolski), ZUZANNA BUŁAT SILVA (Uniwersytet Wrocławski), HENRYK DUDA (Katolicki
Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), ANDRZEJ DYSZAK (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego,
Bydgoszcz), RENATA DŹWIGOŁ (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków),
DOROTA FILAR (UMCS, Lublin), ROMAN GAWARKIEWICZ (Uniwersytet Szczeciński),
AGNIESZKA GICALA (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków),
MONIKA GRZESZCZAK (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), TOMASZ JELONEK (Uniwersytet
Jagielloński, Kraków), AMIR KAPETANOVIĆ (Instytut Języka Chorwackiego i Lingwistyki, Zagrzeb),
JADWIGA KOWALIKOWA (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), WŁADYSŁAWA KSIĄŻEK-BRYŁA (UMCS,
Lublin), VALENTINA KUL'PINA (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa), JOLANTA LUBOCHA-KRUGLIK
(Uniwersytet Śląski, Katowice), MARZENA MARCZEWSKA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce),
SVITLANA MARTINEK (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki), EWA MASŁOWSKA
(Polska Akademia Nauk, Warszawa), ALICJA NAGÓRKO (Uniwersytet Humboldtów, Berlin),
ALEKSANDRA NIEWIARA (Uniwersytet Śląski, Katowice), KAZIMIERZ OŻÓG (Uniwersytet Rzeszowski),
DOROTA PAZIO-WLAŻŁOWSKA (Instytut Sławiastyki PAN, Warszawa), ANNA PIECHNIK (Uniwersytet
Jagielloński, Kraków), ELIZA PIECIUL-KARMIŃSKA (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań),
SERHIY POTAPENKO (Uniwersytet im. Mikołaja Gogola, Niżne), ARTUR REJTER (Uniwersytet Śląski,
Katowice), BARBARA RODZIEWICZ (Uniwersytet Szczeciński), ALENA RUDENKA (Białoruski Uniwersytet
Państwowy, Mińsk), ELŻBIETA SKIBIŃSKA (Uniwersytet Wrocławski), PETAR SOTIROV (UMCS, Lublin),
MAGDALENA STECIĄG (Uniwersytet Zielonogórski), MAŁGORZATA ŚWIĘCICKA (Uniwersytet Kazimierza
Wielkiego, Bydgoszcz), ELŻBIETA TABAKOWSKA (Uniwersytet Jagielloński, Kraków),
SVETLANA TOLSTAJA (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa), TERESA TOMASZKIEWICZ
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań), ANNA TYRPA (Polska Akademia Nauk, Kraków),
PRZEMYSŁAW WIATROWSKI (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań),
MAŁGORZATA WITASZEK-SAMBORSKA (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań),
WALDEMAR ŻARSKI (Uniwersytet Wrocławski), BEATA ŻYWICKA (Państwowa Wyższa Szkoła
Wschodnioeuropejska, Przemyśl)

Wykaz wszystkich recenzentów współpracujących z redakcją czasopisma na stronie:
journals.umcs.pl/et

Redakcja wydawnicza

STANISŁAWA NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA
MARTA NOWOSAD-BAKALARCZYK
ALENA RUDENKA

Projekt okładki i stron tytułowych

JERZY DURAKIEWICZ

Skład

ARTUR DROZDOWSKI

Wydanie czasopisma zostało sfinansowane przez Uniwersytet Marii-Curie Skłodowskiej w Lublinie.

Wersja elektroniczna dostępna na stronie: journals.umcs.pl/et

© Wydawnictwo UMCS, Lublin 2021

ISSN 0860-8032
e-ISSN 2449-8335

Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
ul. Idziego Radziszewskiego 11, 20-031 Lublin
tel. 81 537 53 04
www.wydawnictwo.umcs.eu
e-mail: sekretariat@wydawnictwo.umcs.lublin.pl

Dział Handlowy
tel./faks 81 537 53 02
Księgarnia internetowa: www.wydawnictwo.umcs.eu
e-mail: wydawnictwo@umcs.eu

SPIS TREŚCI

I. ROZPRAWY I ANALIZY

1. Renata Grzegorzczkova (Uniwersytet Warszawski, Polska), Podstawy metodologiczne semantyki kognitywno-antropologicznej (Refleksje w związku z publikacją „Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów”) / Methodological basis of cognitive-anthropological semantics. The case of the Axiological Lexicon of Slavs and their Neighbours (vols. 1–5, 2015–2019)..... 9
  2. Maciej Rak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska), Kulturemy gwarowe, polskie i słowiańskie – zarys problematyki / Polish and Slavic dialectal culturemes: Outline of issues..... 25
  3. Елена Руденко (Белорусский государственный университет, Минск, Беларусь), ДЕМОКРАТИЯ по материалам белорусских СМИ (середина 2020 – начало 2021 гг.) / Democracy on the basis of Belarusian media (mid 2020 – early 2021)..... 39
  4. Nina Pawlak (Uniwersytet Warszawski, Polska), RODZINA w języku i kulturze hausa / The concept of FAMILY in Hausa 49
  5. Алла Кожина (Белорусский государственный университет, Минск, Беларусь), О семантико-мотивационных связях некоторых средств выражения понятия ЗДОРОВЬЕ в русских диалектах / Semantics and motivation of the concept of HEALTH in Russian dialects 67
  6. Marius Smetona (Vilnius University, Lithuania), Žemė ‘land, ground, earth’ in Lithuanian literature / Żemé [ziemia] w literaturze litewskiej..... 81
  7. Irena Smetonienė (Uniwersytet Wileński, Litwa), CHLEB w małych formach litewskiego folkloru / BREAD in small forms of Lithuanian folklore..... 103
  8. Agnieszka Gasz (Uniwersytet Śląski, Katowice, Polska), Jedzenie przez pryzmat komunikacji (perspektywa lingwistyczno-kulturowa) / Food in the communicative perspective: linguacultural approach 117
- *
9. Agnieszka Mierzwińska-Hajnos (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), *Flannel i beggar’s blanket*: metafory czy amalgamaty? Analiza kognitywna wybranych potocznych nazw dziewanny w języku angielskim / *Flannel and beggar’s blanket*: metaphors or conceptual blends? A cognitive analysis of selected common names of mullein in English..... 131
  10. Agata Bielak (Instytut Sławyistyki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, Polska), Rola nazw w rekonstrukcji językowo-kulturowego obrazu GRZYBÓW / The role of names in the reconstruction of the linguacultural worldview of mushrooms..... 151

11. Katarzyna Sadowska-Dobrowolska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), Obraz MUCHY w polskiej, francuskiej i angielskiej frazeologii. Szkic porównawczy / The image of the fly in Polish, French and English phraseology. A comparative analysis 169
- *
12. Ewa Konefał (Uniwersytet Gdański, Polska), Etnopsycholingwistyka rosyjska i jej implikacje dla badań nad przekładem / Russian ethnopsycholinguistics and its implications for translation research 187
13. Anna Falana-Jafra (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza, Częstochowa, Polska), Przepięstwa językowe jako przedmiot etnolingwistycznych badań porównawczych / Language crimes in comparative ethnolinguistic research 205
14. Beata Raszevska-Żurek (Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska), *Być przyzwoitym* – o znaczeniu i wartościowaniu leksemów *pryzwoity*, *pryzwoitość* w historii polszczyzny / On being decent. The meaning and axiology of the lexemes *pryzwoity* ‘decent’ and *pryzwoitość* ‘decency’ in the history of Polish. 219
15. Sylwia Katarzyna Gierczak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), Rola badań ankietowych w rekonstrukcji językowo-kulturowego obrazu SZACUNKU we współczesnej polszczyźnie / The role of questionnaires in the reconstruction of the linguacultural view of RESPECT (SZACUNEK) in contemporary Polish 237
- *
16. Jarosław A. Pietrow (Uniwersytet Warszawski, Polska), Gramatyzacja modalności w językach naturalnych na przykładzie japońskiego rzeczownika *tsumori* / Grammaticalization of modality in natural languages: The case of the noun *tsumori* in Japanese 255
17. Andrzej S. Dyszak (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, Polska), Skansen czy skarbnica? Obraz kultury materialnej bydgoszczan zapisany w ich gwarze miejskiej (analiza etymologiczna) / A heritage park or treasury? Material culture of the inhabitants of Bydgoszcz preserved in their urban dialect: Etymological analysis 271
18. Szymon Misiek (Uniwersytet Warszawski, Warszawa, Polska), Niebinarność płciowa w języku polskim. Badanie pilotażowe / Non-binary gender in Polish. A pilot study 287
19. Sara Akram (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), Europejczyk czy muzułmanin? Wybrana i odrzucona tożsamość we *Wszystkich wojnach Lary* Wojciecha Jagielskiego / European or Muslim? Chosen and rejected identity in *All Lara’s Wars* by Wojciech Jagielski 305
- *
20. Анна Г. Кречмер (Universität Wien, Austria), Достандартная славянская письменность (этнолингвистический подход) / Older Slavic literature: An ethnolinguistic approach 321

II. RECENZJE

21. Angelina Żyśko (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), Leksykograficzne świadectwo językowego obrazu świata: Maciej Rak, *Jan Karłowicz w świetle materiałów archiwalnych: Dialektologia, etnolingwistyka i lituanistyka*, Kraków: Księgarnia Akademicka, 2021, 265 s. 337
22. Sylwia Katarzyna Gierczak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), O miejscu i roli życzenia w ludowym modelu grzecznościowym: Kazimierz Sikora, *Życzenie w gwarze i kulturze wsi*, Kraków: Księgarnia Akademicka, Biblioteka „LingVariów”, t. 29, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Polonistyki, 2020, 389 s. 342
23. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), *Kropiana, kropiana, leć do Pana...* Folklor dziecięcy w ujęciu genologicznym: Barbara Żebrowska-Mazur, *Słowny ludowy folklor dziecięcy*, cz. 1. *Istota folkloru dziecięcego*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2020, 360 s. 348
24. Andrzej S. Dyszak (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, Polska), Nie tylko językowy świat *ciot* i *pedałów* w opisie socjolektalnym: Tomasz Łukasz Nowak, *Język ukrycia. Zapisany socjolekt gejów*, Kraków: Universitas, 2020, 273 s. 354
25. Beata Jarosz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), O języku mężczyzn o orientacji homoseksualnej: Tomasz Łukasz Nowak, *Język ukrycia. Zapisany socjolekt gejów*, Kraków: Universitas 2020, 273 s. 360

III. Z ŻYCIA NAUKOWEGO

26. Anna Wierzbicka (Australian National University, Canberra, Australia), Kilka myśli o Bercie (1 marca 2021 roku) 365
27. Lauren Sadow (Macquarie University, Sydney, Australia), Kerry Mullan (RMIT University, Melbourne, Australia), Pamięci Berta Peetersa (1960–2021). 369
28. Ewa Białek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska), I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny „Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badań, metody i postulaty badawcze” 373

IV. NOTY O KSIĄŻKACH

V. KSIĄŻKI I CZASOPISMA NADESLANE

VI. NOTY O AUTORACH